

**การประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักคหกรรมศาสตร์:
กรณีศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

**Small Business of Home Economists: A Case Study of
Home Economics Graduate, Kasetsart University**

จันทร์พร ช่วงโชติ¹ และ นฤมล สราธพันธุ์²

Chanphorn Chuangchot and Narumon Saratapun

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) the means to enter in small business of home economics graduates of Kasetsart University; 2) the management and procedures of small business; and 3) problems encountered in doing their business.

A qualitative approach was used in gaining the necessary information for facilitation business success. Fifteen small business owners were purposively drawn from a list of home economists. A semi-structured interview was conducted to collect in-depth information. Content analysis was continued with an effort to “learn from them.”

The results revealed that of 15 home economics graduates from Kasetsart University, 13 home economists started their own business and 2 home economists inherited a family business. Two influential factors on their decisions for creating their small business were: (1) internal factors including personal characteristics, need, performance, entrepreneurial, experience and age; and (2) external factors including forced situation, income, opportunity and competition business potential, and family.

¹ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพฯ 10120

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok 10120, Thailand.

² ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

Department of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart, Bangkok 10900, Thailand.

Business procedures included (1) marketing, (2) finance (3) production, and (4) personnel administration. Problems encountered in marketing were high competition, uncertainty of economics and the owner's lack of knowledge in business marketing; financial problems were insufficient capital, and non-system accounting; use of old and out of date machinery in production, and personnel administration problems were those who have less knowledge, and a lot of turn outs of those who have improved knowledge and skills.

Key words: home economists, graduate

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 1) วิถีทางเข้าสู่การประกอบอาชีพธุรกิจขนาดย่อมทางคหกรรมศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2) ระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจขนาดย่อม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับนักคหกรรมศาสตร์ที่เป็นเจ้าของธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 15 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นักคหกรรมศาสตร์ผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วยผู้เริ่มต้นธุรกิจใหม่ 13 คนและการดำเนินธุรกิจครบวงจรจำนวน 2 คน เหตุผลในการตัดสินใจเลือกประกอบธุรกิจขนาดย่อมมี 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยภายในประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะบุคคล ความต้องการส่วนตัว การได้ทำในสิ่งที่รักและมีความถนัด ศักยภาพของผู้ประกอบการ ประสบการณ์ และอายุ (2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย เหตุการณ์ผลัดดันรายได้ โอกาสและการแข่งขัน ศักยภาพของธุรกิจและครอบครัว สำหรับระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงานธุรกิจมีรูปแบบการจัดตั้งองค์กร 2 ลักษณะคือ บริษัทจำกัด และเจ้าของกิจการคนเดียว ด้านหน้าที่ขององค์กรพบว่ามีการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ

(1) ด้านการตลาด (2) ด้านการเงิน (3) ด้านการผลิต และ (4) ด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ด้านการตลาดที่มีการแข่งขันสูง ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและไม่มีความรู้ด้านการตลาดที่เพียงพอ ปัญหาการเงิน ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน และไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ปัญหาการผลิต ได้แก่ มีการใช้เครื่องจักรเก่าทำให้งานขาดประสิทธิภาพ และปัญหาด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรมีความรู้แน่นและลาออกเมื่อมีการพัฒนาฝีมือมากขึ้น

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยใช้ความรู้เป็นฐาน คุณภาพของคนมีความสำคัญมาก แต่เนื่องด้วยปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้ทรัพยากรคนมีประสิทธิภาพลดลง ขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ต่อเนื่อง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นคน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ทรัพยากรคนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถมีทักษะในการประกอบอาชีพ ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในทุกด้านด้วยรูปแบบการศึกษาเพื่อปวงชน ทุกคนมีโอกาสและความเท่าเทียมในการได้เข้ารับการศึกษ ส่งผลให้มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก และตลาดแรงงานที่รองรับมีข้อจำกัดมากขึ้น ส่งผลให้มีบัณฑิตว่างงานเป็นจำนวนมาก

การประกอบอาชีพธุรกิจขนาดย่อมหรือธุรกิจส่วนตัวเป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้รับคามสนใจนำมาใช้แก้ปัญหาการว่างงาน ซึ่งในช่วงระยะหลังแนวโน้ม

ของบัณฑิตที่สนใจประกอบธุรกิจขนาดย่อมได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัญหาเหล่านี้กลับเป็นโอกาสของสาขาเกษตรศาสตร์ เพราะผลผลิตทางด้านเกษตรศาสตร์ อาทิ อาหารแปรรูป เคหะสิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น กลายเป็นสินค้าที่ทำรายได้เข้าประเทศมากมาย ฉะนั้นผู้ที่จบทางด้านเกษตรศาสตร์สามารถสร้างงานเองได้ สามารถเป็นเจ้าของกิจการของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น โดยเฉพาะงานที่สาขาเกษตรศาสตร์เข้าไปเกี่ยวข้องเป็นเรื่องของปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (นนทลี, 2545: 85)

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาเกษตรศาสตร์ มีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นงานของภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแม้แต่การประกอบธุรกิจส่วนตัว ที่เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ผู้สำเร็จการศึกษาให้ความสนใจ ดังนั้นการศึกษาถึงวิถีทางเข้าสู่อาชีพ ระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงานตลอดถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักเกษตรศาสตร์ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความต้องการประกอบอาชีพนี้ที่เป็นเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งให้บัณฑิตได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการสร้างงาน สร้างอาชีพของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. วิถีทางเข้าสู่การประกอบอาชีพธุรกิจขนาดย่อมทางเกษตรศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ระบบการจัดการและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจขนาดย่อมทางเกษตรศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมทางเกษตรศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมสำหรับนักเกษตรศาสตร์รุ่นใหม่ ให้สอดคล้องกับภาวะตลาดแรงงานในปัจจุบัน
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพและระบบการศึกษาทางด้านเกษตรศาสตร์สำหรับสถาบันการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะนักเกษตรศาสตร์ผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อมทางเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเกษตรศาสตร์ หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ในขอบเขตของสาขาวิชา ฟ้าและเครื่องแต่งกาย พัฒนาการครอบครัวและเด็ก ศิลปสัมพันธ์ อาหารและโภชนาการ

ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์ - เกษตรศาสตร์) และ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ธุรกิจขนาดย่อม หมายถึง ธุรกิจที่เจ้าของเป็นผู้บริหารงานอย่างอิสระ มีจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ในกิจการค่อนข้างจำกัดและครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่ม คือ กิจการการค้า กิจการการผลิต และกิจการบริการ

วิธีการวิจัย

การศึกษา “การประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักเกษตรศาสตร์: กรณีศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาด้านเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดย

ทำการศึกษาถึงวิถีทางเข้าสู่อาชีพ ระบบการจัดการ และวิธีการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล คือ นักคหกรรมศาสตร์ที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ - คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นกรณีศึกษา สำหรับการสุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากไม่มีทำเนียบรุ่นของศิษย์เก่าจึงใช้วิธี Snowball จำนวน 3 คน และสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ - คหกรรมศาสตร์ ได้รายชื่อจากชมรมศิษย์เก่า จำนวน 12 คน รวม 15 คน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก คือ เป็นเจ้าของธุรกิจขนาดย่อมใน 5 ประเภท คือ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย สุขภาพ และศิลปะประดิษฐ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็น แบบสัมภาษณ์ใช้คำถามปลายเปิด โดยได้แบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของนักคหกรรมศาสตร์ประกอบด้วย อายุ รายได้ ประสบการณ์การทำงาน และประเภทของธุรกิจ
2. แนวคิดในการตัดสินใจเลือกประกอบธุรกิจของนักคหกรรมศาสตร์
3. วิธีการดำเนินงานธุรกิจขนาดย่อมครอบคลุม งานด้านการตลาด การเงิน ด้านการผลิต และด้านบุคลากร
4. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์นักคหกรรมศาสตร์ผู้ที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อม โดยดำเนินการสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตการณ์ พร้อมทั้งบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการจำแนกข้อมูลเป็นกลุ่มตามประเด็นการวิจัย และตรวจสอบประเด็นการวิเคราะห์กับคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

การศึกษากิจการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักคหกรรมศาสตร์: กรณีศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

วิถีทางเข้าสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อมทางคหกรรมศาสตร์

วิถีทางในการเข้าสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อมทางคหกรรมศาสตร์ มีรูปแบบการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ การเริ่มต้นธุรกิจใหม่ 13 คน และดำเนินต่อธุรกิจครอบครัว 2 คน ซึ่งในการสร้างธุรกิจใหม่นักคหกรรมศาสตร์มีเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ คือ

- 1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะบุคคล ความต้องการส่วนตัว ทำในสิ่งที่รัก และมีความถนัด ศักยภาพของผู้ประกอบการ ประสบการณ์ และอายุ และ (2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย เหตุการณ์ผลักดัน รายได้ โอกาสและการแข่งขัน ศักยภาพของธุรกิจ และครอบครัว

นอกจากนี้ นักคหกรรมศาสตร์ดำเนินกิจการของครอบครัวต่อด้วยเหตุผลที่ว่าพบเห็นและมีความ

คู่เคยมามีตั้งแต่เด็ก และ ช่วยครอบครัวโดยบังเอิญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมพพร (2532) ที่พบว่า การประกอบอาชีพตามอย่างบิดามารดา เป็นการก้าวเข้าสู่อาชีพแบบอัตโนมัติ เพราะได้พบเห็นและได้คุ้นเคยกับการประกอบอาชีพนี้มาก่อน

หลักการจัดการและวิธีการดำเนินงานธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์

การดำเนินงานธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์มี 2 รูปแบบ คือ ธุรกิจเจ้าของคนเดียว และบริษัทจำกัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจคนเดียว เป็นเพราะมีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ ดำเนินการแสวงหากำไร และยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนแต่ผู้เดียว ส่วนหลักการจัดการธุรกิจขนาดย่อม พบว่า นักเศรษฐศาสตร์ได้ยึดแนวของ Luis and David (2002) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำ และการควบคุม โดยสรุปดังนี้

การวางแผน ในแต่ละประเภทกิจการต่างมีแผนการดำเนินงานในลักษณะเข้าใจง่าย รูปแบบของแผนการทำงานมีทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

การจัดโครงสร้างองค์กร ในทุกประเภทกิจการ นักเศรษฐศาสตร์จะมีรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการแบ่งหน้าที่การทำงานที่เหมาะสมกับบุคลากร โดยแสดงขอบเขตการทำงานและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลโดยมีตัวเองเป็นผู้ควบคุมให้ระบบการทำงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

การนำ ในกิจการของนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นลักษณะที่น้องมากกว่านายจ้างหรือลูกจ้าง เน้นให้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในวิธีการต่างๆ กับสมาชิกในองค์กรด้วยเหตุผล

การควบคุม นักเศรษฐศาสตร์ใช้วิธีการควบคุมระบบการทำงานในกิจการสรุปได้ 3 ประเด็น คือ การควบคุมสินค้าให้มีมาตรฐานที่ลูกค้าพอใจ การควบคุมตรวจสอบการทำงานของบุคลากร และ

การควบคุมการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การศึกษาวิธีการดำเนินงานธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์ พบว่า การดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และมีการจัดแบ่งหน้าที่ทางธุรกิจออกเป็นส่วนๆ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านงานบุคคล ซึ่งผลการศึกษาในขั้นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัลลภา (2545) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านการเงิน มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมอย่างมาก

ด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่าธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์ได้จำแนกปัจจัยทางการตลาดไว้ 4 ปัจจัย คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด และมีการดำเนินงานเกี่ยวกับแต่ละปัจจัยดังนี้ คือ

องค์ประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่นักเศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญ ประกอบด้วย คุณภาพ ความโดดเด่นมีเอกลักษณ์ และรูปแบบที่ทันสมัย นอกจากนี้กิจการมีวิธีการคิดราคาของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปตามรายได้ สถานที่ และสภาพของการแข่งขัน ส่วนการจัดจำหน่ายในกิจการมีช่องทางการจำหน่าย 4 ลักษณะ คือ ขายตรงถึงผู้บริโภค ขายผ่านตัวแทนจำหน่ายและกระจายถึงผู้บริโภค ผลิตและจำหน่ายคำสั่งลูกค้าและการจำหน่ายแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ซึ่งในการจัดจำหน่าย นักเศรษฐศาสตร์มีเหตุผลในการเลือกทำเลที่ตั้งของกิจการ 2 ลักษณะ คือ เป็นแหล่งชุมชนของผู้บริโภคและความสะดวกในการเดินทางของลูกค้า ส่วนการส่งเสริมการตลาด จากการศึกษาพบว่านักเศรษฐศาสตร์อาศัยสื่อโฆษณาทั้งวิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และนิตยสารต่างๆ และมีวิธีการส่งเสริมการขายที่หลากหลายซึ่งประกอบด้วย การลดราคาสินค้า การแถม การใช้คู่ปองเป็นส่วนลด การใช้แถมปีสินค้า มีของขวัญแจกในโอกาสต่างๆ และการจัดแสดงสินค้า นอกจากนี้ยังอาศัยการสื่อสารแบบปากต่อปากของลูกค้า

ด้านการผลิต การจัดระบบการผลิตในธุรกิจขนาดย่อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีดังนี้

- 1) การวางแผนการผลิต 2) กระบวนการผลิต
- 3) การจัดการวัตถุดิบและสินค้าคงคลัง และ 4) การประเมินผล โดยสรุปสาระสำคัญในแต่ละด้านได้ดังนี้

การวางแผนการผลิตสามารถลดอัตราการเกิดของเสีย ป้องกันความผิดพลาดในกระบวนการผลิต ประหยัดต้นทุนและความสูญเสียในระหว่างการผลิตปฏิบัติงาน ในส่วนกระบวนการผลิต เริ่มต้นจากปัจจัยนำเข้าซึ่งได้แก่ วัตถุดิบ ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของบุคลากร ตลอดถึงเครื่องมือเครื่องจักร เข้าสู่กระบวนการแปรรูปและออกมาสู่ผลผลิตในรูปแบบของสินค้าและบริการโดยที่มีวิธีการควบคุมในรูปแบบต่างๆ ควบคุมในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ นักศึกษาระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับการจัดการวัตถุดิบและสินค้าคงคลัง โดยพิจารณาตั้งแต่แหล่งที่มาของวัตถุดิบ ระยะเวลาและวิธีการขนส่ง การบริการหลังการขาย และวิธีการชำระเงิน ส่วนวิธีบริหารจัดการจัดซื้อและสินค้าคงคลังแตกต่างกันตามประเภทของกิจการ เช่น ซื้อทุกวัน ซื้อเมื่อสินค้าเก่าหมดหรือหมดอายุ และการพิจารณาเงื่อนไขในการสั่งซื้อ ในส่วนของ การประเมินผล พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีวิธีการประเมินผลการดำเนินงาน 2 ลักษณะ คือ 1) การประเมินผลภายใน โดยการ สังเกต การพูดคุย และการใช้แบบประเมิน 2) การประเมินผลภายนอก โดย พิจารณาจากความพึงพอใจของลูกค้าที่มาซื้อสินค้าหรือบริการในกิจการ

ด้านการเงิน แผนด้านการเงินในธุรกิจขนาดย่อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีครอบคลุมตั้งแต่ แหล่งที่มาของเงินทุน เงินงบประมาณ และการบริหารการเงิน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

แหล่งที่มาของเงินทุนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมาจาก 2 แหล่ง คือ เงินทุนส่วนตัวและครอบครัว และเงินกู้ ในส่วนของ เงินงบประมาณ มีการจัดสรรเงินออกเป็น 2 ส่วน คือ เงินลงทุน และเงินหมุนเวียน ซึ่งเงินลงทุนจะใช้ในครั้งแรกของการก่อตั้งกิจการ

ตั้งแต่การซื้อที่ดิน ค่าปรับปรุงอาคาร ค่าอุปกรณ์ แต่หลังจากมีการซื้อขายเกิดขึ้นในกิจการ รายได้ที่ได้เข้ามา ก็จะหมุนเวียนเปลี่ยนไปในวงจรธุรกิจ สำหรับการ**บริหารการเงินในกิจการ** มีการจัดบันทึกหรือการทำบัญชีในระหว่างการทำงาน แต่ลักษณะการทำบัญชีจะเป็นระบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่เสียค่าใช้จ่าย และไม่เสียเวลาในการบันทึก นอกจากนี้ยังมีการประมาณการงบกำไรขาดทุน และการวิเคราะห์ยอดขายและค่าใช้จ่ายในกิจการ

ด้านบุคลากรจำนวนการจ้างงานในธุรกิจขนาดย่อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีอัตราการจ้างงานอยู่ระหว่าง 2 - 50 คน ด้านบุคลากรพิจารณาใน 4 ประเด็น คือ 1) การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร 2) กฎระเบียบและข้อปฏิบัติในการทำงาน 3) การฝึกอบรม และ 4) ผลตอบแทนและสวัสดิการ โดยมีสรุปลักษณะสรุปได้ดังนี้

การสรรหาและการคัดเลือกบุคลากรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวิธีการสรรหาบุคลากร โดยใช้วิธีประกาศรับสมัครทั่วไป ญาติพี่น้อง การแนะนำของ คนในท้องถิ่น แรงงานต่างด้าว และระบบอินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นทำการคัดเลือก โดยการสัมภาษณ์ การพิจารณาจากใบสมัคร การทดลองงาน การอ้างอิงจากบุคคลรอบข้าง และการใช้แบบทดสอบ สำหรับ**กฎระเบียบและข้อปฏิบัติในการทำงาน** นักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้วิธีการพูดคุย หรือการประชุมและให้พนักงานทุกคนยึดถือกฎระเบียบที่กำหนดไว้และใช้ร่วมกัน นอกจากนี้ **การฝึกอบรม** เป็นในลักษณะหลังจากมีการตรวจสอบปัญหาและเจอบกพร่องก็มีการอบรมเฉพาะด้านเป็นการอบรมในระหว่างการทำงาน (on-the-job training) ในด้านของ**ผลตอบแทนและสวัสดิการ** นักศึกษาระดับปริญญาตรีให้ผลตอบแทนในรูปแบบของค่าจ้างทั้ง ค่าจ้างรายวัน ค่าจ้างรายชิ้น และคอมมิชชั่น ตามกฎหมายแรงงานกำหนด และตามความสามารถของพนักงาน ในส่วนของสิ่งจูงใจมีทั้งการให้โบนัสและเงินพิเศษในรูปแบบต่างๆ สำหรับสวัสดิการที่ให้ มีการจัดที่พักอาศัย/อาหารฟรี

ประกันสังคม รถรับส่ง เบี้ยขยัน กองทุนทดแทน ความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2546) ที่พบว่า ธุรกิจขนาดย่อมในภาคใต้จัดสวัสดิการให้ลูกจ้าง และจงใจให้พนักงานทำงานกับกิจการนานๆ มีสวัสดิการด้านอาหาร / ที่พัก และมีระบบจ้าง ทั้งเงินโบนัส แจกรางวัล ค่าล่วงเวลา ค่าคอมมิชชั่น และจัดสรรวันหยุดเพิ่มเติมให้

ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์

ในการดำเนินงานธุรกิจขนาดย่อมของนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการตลาด กล่าวคือมีการแข่งขันสูงความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ และส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านการตลาด ด้านการเงิน ประสบกับภาวะขาดแคลนเงินทุน ไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบต้องจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการด้านการผลิตกิจการบางแห่งประสบกับปัญหาเครื่องจักรเก่า ทำให้งานขาดประสิทธิภาพไปบางส่วน นอกจากนี้ยังพบว่าด้านบุคลากรพนักงานมีความรู้ต่ำ มีการลาออกเมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้น ด้านเทคโนโลยี พบว่านักเศรษฐศาสตร์ขาดความรู้ในการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารองค์กร และการสร้างฐานข้อมูล ซึ่งผลการศึกษาในขั้นนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ นรินาม (2544) ที่พบว่า อุตสาหกรรมไทยโดยเฉพาะ SMEs มีความอ่อนแอโดยมีสาเหตุหลัก คือ ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีดั้งเดิม ระดับความสามารถในการบริหารการจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับต่ำ ขาดแคลนเงินทุน ไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ มีการใช้แรงงานที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย มีการเข้าออกเปลี่ยนสถานที่ทำงานสูงทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้ความสามารถด้านการจัดการ การตลาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้เรียนเศรษฐศาสตร์ที่มีความสนใจจะประกอบธุรกิจขนาดย่อมควรศึกษาวิชาทางการจัดการ การตลาด การบัญชี และเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับนักเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพทางธุรกิจและก่อนที่จะมาประกอบธุรกิจขนาดย่อมควรมีประสบการณ์ในการทำงานลูกจ้างมาก่อนเพื่อง่ายต่อการดำเนินการ และควรมีจำนวนเงินที่เหมาะสมแก่การลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- นรินาม. 2544. รากเหง้าปัญหา SMEs ไทย. *อุตสาหกรรมสาร* 44 (มกราคม-กุมภาพันธ์): 14-19.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. 2545. *วิถีดทกรรมศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนการทัศน์จากปัจจุบันสู่อนาคต*. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัลลภา สันธวารินทร์. 2545. *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2546. *รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- อุมาพร หล่อสมฤดี. 2532. *การสังเคราะห์กรณีศึกษาผู้ประกอบการอาชีพ ภาคพาณิชย์กรรมและบริการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Luis, R. and B. David. 2002. *Management*. New York: Mc-Graw Hill, Inc.